

Honingbij verdringt wilde bij in de Biesbosch niet

Tekst en foto's Peter Linnartz

Sinds de krantenberichten verschenen over de vele bijenvolken net buiten het Natura-2000-gebied De Biesbosch, worden imkers vaak weggezet als honingcowboys. Hun honingbijen zouden alle nectar weggapen en daarmee de wilde bijen verdringen. Honingbijvolken zijn niet langer gewenst in natuurgebieden of de nabije omgeving daarvan. Ze zouden een ernstige bedreiging vormen voor de biodiversiteit. De imkers die jaren geleden de noodklok luidden en de bij op de kaart zetten zijn plotseling de bedreigende factor.

Onvolledig bewijs

Deze gedachte vond al snel voedingsbodeme in de politiek en natuurorganisaties. Maar waarop waren hun conclusies gebaseerd? Landelijk en Europees gezien nemen aantallen en soortantallen insecten enorm af. Dat ontkennen wij imkers ook niet, maar geen van de onderzoeken geeft onomstotelijk bewijs van verdringing van de wilde bijen door honingbijen. De hoogleraren David Kleijn en Koos Biesmeijer bepleiten: "De strenge regels voor het plaatsen van honingbijenvolken in natuurgebieden zijn gebaseerd op onvolledige bewijzen dat honingbijen een negatief effect hebben op wilde bestuivende insecten en planten." (Kleijn e.a., 2018). Voor de

Biesbosch zijn er geen veldonderzoeken en geen nulmetingen verricht. Terwijl landelijk het aantal soorten en individuen wilde bijen afneemt, weet men specifiek in De Biesbosch waar dat door komt: de vele honingbijen! De laatste jaren zouden er ook meer bijenvolken geplaatst worden, maar er zijn geen tellingen uit eerdere jaren. Door de ontpoldering van de Noordwaard was plaatsen van bijen daar niet meer mogelijk en dus weken imkers uit naar de randen van de Biesbosch, waar hun bijenvolken meer in het zicht stonden.

Bijenvolken weren

Toch greep de politiek het aantal geplaatste bijenvolken aan en door de

provincie Zuid-Holland werd een "Handelingsperspectief Bijen en Balsemien in de Biesbosch" opgesteld. Kort gezegd komt het erop neer dat de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant samen willen optrekken om stapsgewijs bijenvolken in en rondom de Biesbosch te weren. Hoewel ze zelf al aangeven dat de juridische grondslag nog niet op orde is, willen ze via algemene plaatselijke verordeningen (APV's) particuliere grondeigenaren verbieden bijenvolken te plaatsen vanaf 3-5 km vanuit de grenzen van de Biesbosch. Daarbij baseren ze zich op theoretische onderzoeken van EIS /Natuurals. Deze onderzoeken staan bol van aannames op basis van te weinig data. Inmiddels is er nieuw onderzoek verricht en meer gegevens beschikbaar. Het

Tijdens de massale bloei van balsemien haalt ieder volk honingbijen moeiteloos 30 tot 40 kilo honing binnen. Foto Annette Linnartz

Bevolkte bijenkasten bij de Biesbosch. Foto Peter Linnartz

WENR-rapport 3185 (De Groot en Roesink, 2022), geïnitieerd door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, dat veel genuanceerder is over voedselconcurrentie van wilde bijen en gehouden bijen onderling. "In gebieden met massale bloei in een bepaalde periode zouden we volgens het nieuwe onderzoek met voedselkaarten moeten werken die de overvloedige nectarafgifte, in dit geval in de Biesbosch, in beeld brengen." Het resultaat zou dan zijn dat er veel meer bijenvolken geplaatst kunnen worden, zonder dat er voedselconcurrentie met de wilde bijen zou ontstaan. De oude richtlijnen zijn slechts enkele bijenvolken per vierkante km.

Tegenargumenten

Met het nieuwe WENR-rapport en de onderstaande tegenargumenten reisden enkele beroepsimkers vorig jaar naar Den Haag af om in te spreken op een Statenvergadering van de provincie Zuid-Holland, waar het Handelingsperspectief besproken werd. Onze broodwinning, ons ambacht, is in gevaar en de absurditeit van het voorgenomen beleid kwam ons te na aan het hart. Waar zouden we in de toekomst nog

met bijenvolken mogen staan?

- 1 Wilde bijen soorten hebben hun eigen waardplanten en voedselplanten. Honingbijen zijn bloemvast en vliegen enkele uren na plaatsen alleen nog op de balsemien. Dat is te zien aan het stuifmeel dat binnenkomt. Ze foerageren elk op hun eigen plantensoort(en).
- 2 Wanneer wij met de bijenvolken komen, is de voortplantingscyclus van de bedreigde wilde bijensoorten al voorbij.
- 3 Ten tijde van de massale balsemienbloei is er een meer dan overvloedige nectar- en stuifmeelstroom. Ondanks de grote aantallen honingbijvolken, haalt elk volk moeiteloos 30-40 kg honing. Zouden er dan nog bedreigde wilde bijensoorten vliegen dan profiteren zij gewoon mee van deze overvloed.
- 4 De natuurbeheerders lijken weinig specifieke kennis over de bedreigde wilde bijensoorten in de Biesbosch te hebben, getuige hun acties in het recente verleden wat betreft habitatvernietiging en slecht maaibeeld in dit gebied. De dijkenverzwaring had gefaseerd moeten gebeuren om wilde bijen een kans te geven. Nu zijn ze

terecht gekomen onder een kleilaag van een meter dik. Extensieve schapenbegrazing zou op zuidelijke dijkhellingen, waar zandhommels nestelen, snel hersteld moeten worden. De waterschappen die de dijken beheren zaaien wel waardplanten in op de dijken, maar wanneer die vervolgens in bloei komen, wordt er gemaaid.

- 5 Ondertussen wordt er niets gedaan om de bedreigde wilde bijen écht te beschermen. Beheerders moeten aan de bak met habitatherstel. Zorg voor zandige rommelhoekjes, beheer de dijken zoals voor de wilde bijen goed is, maak werk van veel meer akkerranden. Doe dit op veel plaatsen en niet kilometers van elkaar verwijderd, want de meeste solitaire soorten verplaatsen zich maar over enkele honderden meters. En stuur aan op zo min mogelijk gebruik van schadelijke gewasbeschermingsmiddelen, want in de natuur hangt alles met elkaar samen. ●

Literatuurlijst zie aanvullingen op de NBV-site: bit.do/aanvullingen-bijenhouden

